

Reactie van het Register Belastingadviseurs (hierna: 'RB') op het aangepaste wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	2
2	Onttrekking wegens privégebruik onroerende zaken	3
3	Definitie familieondernemingen	3
4	Doorschuiffaciliteiten.....	4
5	Afwaardering vermogensbestanddelen.....	6
6	Genietingstijdstip.....	6
7	Verliesverrekening	7
8	Step-up regeling onroerende zaken	8
9	Waardering vorderingen en schulden	9

1 Inleiding

Het RB heeft kennisgenomen van de wijziging van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3, zoals gepubliceerd in bijlage 2 bij de Kamerbrief van 25 januari 2024, kenmerk [2024-0000009211](#), betreffende “Reacties internetconsultatie wetsvoorstel werkelijk rendement box 3”.

Op het eerste wetsvoorstel, opgenomen in de [internetconsultatiedocumenten](#) van 8 september 2023, heeft het RB gereageerd via haar [document](#) van 20 oktober 2023. Het RB is verheugd te mogen constateren dat het wetsvoorstel op een aantal punten is aangepast. Punten, die ook door het RB zijn aangedragen in haar document van 20 oktober 2023, zoals (maar niet uitsluitend):

- duidelijkheid creëren over de toepassing van onder andere het Baksteenarrest en de ruilarresten voor vermogensbestanddelen in box 3 (onderdeel 4 van de RB-notitie);
- bevestiging dat ook voor werknemersparticipaties de vermogenswinstbelasting voor aandelen in familiebedrijven van toepassing is (onderdeel 9 van de RB-notitie);
- het schrappen van een separate regeling voor de eerste woning sparen en beleggen (onderdeel 11 van de RB-notitie);
- het treffen van een step-up regeling (onderdeel 7 van de RB-notitie); en
- aanpassing van de regeling van genotsrechten (onderdeel 12 van de RB-notitie).

Dat laat onverlet dat een aantal opmerkingen dat het RB heeft geplaatst in haar document van 20 oktober 2023 nog steeds om aandacht vraagt. Zo leest het RB in de nieuwe documenten, horende bij de Wet werkelijk rendement box 3, geen antwoord op de vraag of belastingheffing over vermogensaanwas in het kader van het Europees recht houdbaar is (onderdeel 3 van de RB-notitie).

Het aangepaste wetsvoorstel, versie 9 januari 2024, geeft het RB evenwel aanleiding tot het maken van nieuwe, aanvullende opmerkingen.

2 Onttrekking wegens privégebruik onroerende zaken

Het RB pleit ervoor om bij de bepaling van de waarde van de onttrekking wegens privégebruik van onroerende zaken aan te sluiten bij de forfaitaire regeling van art. 3.19 Wet IB 2001. Ook dat betreft het bepalen van de waarde van de onttrekking bij het bepalen van inkomen met betrekking tot een woning die de belastingplichtige of personen die behoren tot zijn huishouden ter beschikking staat. De betreffende forfaits zijn ook bruto forfaits, in de zin dat kosten ter zake van die onroerende zaken aftrekbaar zijn en belasting wordt geheven over waardemutaties volgens de systematiek van de vermogenswinstbelasting. Aansluiten aan 3.19 Wet IB 2001 bewerkstelligt eenvoud, mede vanwege de uniformiteit van regelingen en begrippen.

Ook als niet sprake is van een woning maar van een andere onroerende zaak, zoals bedrijfs- of kantoorgebouwen of gronden, beveelt het RB aan om aan te sluiten bij de forfaitaire regeling van art. 3.19 Wet IB 2001. Wederom in het kader van eenvoud en uniformiteit van regelingen en begrippen.

3 Definitie familieondernemingen

Wil voor aandelen in of winstbewijzen van familieondernemingen de vermogenswinstbelasting in plaats van de vermogensaanwasbelasting toegepast mogen worden, moet sprake zijn van een familieonderneming zoals gedefinieerd in art. 5.7 van het aangepaste wetsvoorstel. De definitie van een familie luidt daarbij: een eerste familiale belastingplichtige/aandeelhouder, al dan niet tezamen met zijn partner, en bloed- en aanverwanten in de neergaande lijn van de eerste familiale aandeelhouder. Die familie dient minstens 25 procent van de aandelen in het lichaam te houden.

Het RB pleit ervoor om ook de bloed- en aanverwanten tot en met 4e graad van zijlijn (broers, zussen, ooms, tantes, neven en nichten, oudooms en oudtantes, achterneven en achternichten) als familieleden aan te merken.

Een veelvoorkomende situatie is dat vijf broers en zussen (of hun kinderen) gezamenlijk aandeelhouder van een lichaam zijn waarin een onderneming wordt gedreven of

medegerechtigdheid houdt. De aandelen in dat lichaam zouden anders niet kwalificeren als aandelen in een familieonderneming.

4 Doorschuif Faciliteiten

Het RB schrijkt van de ruwheid van realisatiemomenten in de vermogenswinstbelasting, vooral als het gaat om onroerende zaken. Het ontbreken van enige doorschuif faciliteit zal tot schrijnende situaties leiden. Het RB verwijst specifiek naar wat wordt opgemerkt in de memorie van toelichting bij de Wet werkelijk rendement box 3, versie 9 januari 2024, blz. 18: *“Het indirecte rendement in de vorm van waardeontwikkeling van het vermogen wordt belast op het moment waarop de onroerende zaak de vermogenswinstbelasting bij de belastingplichtige (gedeeltelijk) verlaat. Dit doet zich onder andere voor bij (gedeeltelijke) verkoop van de onroerende zaak, het (gedeeltelijk) tenietgaan van de onroerende zaak en bij (gedeeltelijke) toedeling van de onroerende zaak van de belastingplichtige aan een ander, bijvoorbeeld in het kader van het aangaan van een (beperkte) huwelijksgemeenschap, bij echtscheiding, schenking of overlijden.”*

Vooraf bij het inbrengen in of het verdelen van een huwelijksgoederengemeenschap mag volgens het RB geen sprake zijn van een realisatiemoment voor de vermogenswinstbelasting. Als twee mensen huwen in gemeenschap van goederen, waarbij een van hen eigenaar is van een onroerende zaak in box 3, bijvoorbeeld een vakantiewoning of een weiland waarin hobbypaarden grazen, zou dat met zich meebrengen dat hij moet afrekenen over de helft van de meerwaarde van dat vastgoed. Dan kan gaan om substantiële bedragen, terwijl geen sprake is van een ‘echte’ vervreemding waarbij liquide middelen beschikbaar komen om die belasting te kunnen betalen. Dat zou ook zo zijn als twee mensen die zijn gehuwd in gemeenschap van goederen gaan scheiden en het box 3-vastgoed aan één van hen zou worden toegedeeld. Ook dan zou sprake zijn van een belastbaar feit waarbij moet worden afgerekend over de helft van de meerwaarde.

Het RB pleit ervoor om het inbrengen in of het verdelen van vermogensbestanddelen in een huwelijksgoederengemeenschap waarop de vermogenswinstbelasting van toepassing is, niet aan te merken als een realisatiemoment maar daarvoor een doorschuif faciliteit te creëren, vergelijkbaar met andere bestaande doorschuif faciliteiten, zoals:

- de doorschuiffaciliteit in de Wuo-sfeer van art. 3.59 Wet IB 2001;
- de doorschuiffaciliteiten in de tbs-sfeer van art. 3.98c en art. 3.98d Wet IB 2001;
- de doorschuiffaciliteit in de ab-sfeer van art. 4.17 Wet IB 2001; en
- de regeling in de overdrachtsbelastingsfeer van art. 3 WBR 1970.

Naast de omstandigheid dat belastingheffing bij het inbrengen in of verdelen van een huwelijksgoederengemeenschap volstrekt onwenselijk is, komt ook hier een doorschuiffaciliteit in de box 3-sfeer eenvoud en uniformiteit van regelingen en begrippen ten goede.

Daarnaast pleit het RB ervoor, in herhaling van wat we al hebben opgemerkt in voornoemde eerdere reactie van 20 oktober 2023, om een doorschuiffaciliteit bij overlijden van een belastingplichtige te creëren. Ook bij vererving van een vermogensbestanddeel waarop de vermogenswinstbelasting van toepassing is, komen vanwege het ontbreken van een daadwerkelijke verkoop geen liquide middelen vrij om inkomstenbelasting over de meerwaarde te kunnen betalen. Maar kennelijk heeft deze eerdere oproep van het RB geen gehoor gevonden. Als alternatief voor een passende regeling pleit het RB dan voor een betalingsregeling in de sfeer van de Invorderingswet 1990.

De vermogenswinst die ontstaat als gevolg van het overlijden van een belastingplichtige kan worden aangemerkt als te conserveren inkomen. Daarmee wordt bewerkstelligd de heffing over de nog niet gerealiseerde waardemutaties van onroerende zaken, aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming wegens overlijden niet leidt tot een betalingsverplichting op het moment van het opleggen van de aanslag. Vervolgens kan via een wijziging van artikel 25 IW 1990 worden geregeld op welk moment die conserverende aanslag ingevorderd wordt. De gedachten van het RB gaan daarbij uit naar een renteloos uitstel gedurende maximaal 10 jaar.

Het ontbreken van een doorschuiffaciliteit bij overlijden, of minstens een betalingsregeling, leidt anders mogelijk tot een gedwongen verkoop van de betreffende vermogensbestanddelen. En dat kan dan moeten plaatsvinden op een tijdstip waarbij verkoop gegeven markt- of andere omstandigheden onwenselijk of ongunstig voor de nabestaanden is. Voor de goede orde, bij emigratie is ook voorzien in een betalingsregeling.

Zie art. I onderdeel A van de aangepaste Wet werkelijk rendement box 3, waarin art. 2.8 Wet IB 2001 wordt gewijzigd. Het kan toch haast niet de bedoeling zijn om emigratie fiscaal gunstiger te behandelen dan overlijden.

5 Afwaardering vermogensbestanddelen

Volgens het nieuwe art. 5.10, tweede lid van de Wet IB 2001 worden onroerende zaken, aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming steeds gewaardeerd op de verkrijgingsprijs. Dat heeft tot gevolg dat afschrijven op en tussentijds op- of afwaarderen van die bezittingen niet mogelijk is.

Het RB heeft er begrip voor dat afschrijving op vooral onroerende zaken niet mogelijk is. Het betreft immers steeds beleggingsvermogen, geen productiemiddelen in een onderneming. Maar dat afwaarderen te allen tijde onmogelijk wordt gemaakt, is onwenselijk. Een waardedaling van een onroerende zaak veroorzaakt door een exogene factor, zoals overheidsingrijpen door het intrekken van een vergunning, brand of anderszins een gebeurtenis, kan een substantiële waardedaling van de betreffende onroerende zaak veroorzaken. De eigenaar wordt daarvoor veelal financieel gecompenseerd.

Het RB vraagt zich af hoe hiermee moet worden omgegaan: het kan niet de bedoeling zijn dat enerzijds de ontvangen vergoeding als belaste (jaar)inkomst wordt aangemerkt terwijl anderzijds geen sprake kan zijn van een aftrekbare afwaardering van het vermogensbestanddeel.

Het RB pleit ervoor om die betreffende bepaling in art. 5.10 Wet IB 2001 te schrappen, althans toch afwaardering toe te staan indien en voor zover die waardedaling financieel is gecompenseerd. De facto kan dat immers ook als een vorm van materiële vervreemding van het betreffende vermogensbestanddeel worden aangemerkt.

6 Genietingstijdstip

Voor het genietingstijdstip kiest de wetgever in art. 5.41 nieuw aansluiting bij het genietingstijdstip dat gold onder de Wet IB 1964 en bij het momenteel geldende genietingstijdstip voor loon, reguliere voordelen uit aanmerkelijk belang en persoonsgebonden aftrek.

Daarmee wijkt de wetgever expliciet af van de regels van goed koopmansgebruik, wat vragen bij het RB oproept. Denk daarbij aan de volgende situaties.

- De ABN AMRO betaalt rente over 2026 uit op 31 december 2026 maar de Rabobank dezelfde rente over 2026 op 1 januari 2027: wordt de rente over 2026 van de ABN AMRO niet en de rente van de Rabobank wel belast?
- Dezelfde vraag, maar dan over de rente over 2027? Wanneer wordt die belast? Hangt dat af van de bank waarbij de bankrekening loopt?
- De eigenaar van een vakantiewoning in Zeeland verhuurt zijn woning over de periode februari 2027 en stuurt daarvoor zijn huurfactuur voorafgaand in november 2026. De factuur wordt in december 2026 betaald. Is die huur dan onbelast?
- Dezelfde vraag, maar dan over de huur over 2028 die in december 2027 wordt betaald, wordt die belast in 2027?

De RB pleit ervoor om voor het genietingsstijdstip aan te sluiten bij het matchingprincipe van goed koopmansgebruik. Dat past binnen de bestaande systematiek van art. 3.25 Wet IB 2001.

7 Verliesverrekening

Het RB neemt kennis van het schrappen van een jaar carry-back als sprake is van een negatieve box 3-inkomst, hoofdzakelijk vanwege de beperkingen uit hoofde van de ICT bij de Belastingdienst.

Door het schrappen van de mogelijkheid van carry-back sluit de systematiek van box 3 minder aan bij de totaalwinstgedachte, ondanks de onbeperkte carry-forward. De systematiek van verliescompensatie wordt daardoor minder eenduidig:

- IB-box 1 ⇒ 3 jaar carry-back en 9 jaar carry-forward;
- IB-box 2 ⇒ 1 jaar carry-back en 6 jaar carry-forward;
- Vpb ⇒ 1 jaar carry-back en onbeperkt carry-forward;
- IB-box 3 ⇒ géén carry-back, wel onbeperkt carry-forward.

Het RB pleit ervoor om het gesloten boxenstelsel voor verliescompensatie te doorbreken, door het introduceren van een omzetting van nog niet verrekenende verliezen als het vermogen gedurende een periode van twee jaar onder een bepaalde grens van bijvoorbeeld € 100.000

daalt in een belastingkorting, vergelijkbaar met de box 2-verliescompensatieregeling van art. 4.53 Wet IB 2001.

Een beperking van verliescompensatie speelt nu ook in de inkomstenbelasting in box 1, box 2 en in de vennootschapsbelasting. Alleen speelt daar geen vermogensaanwasbelasting waardoor tussentijds belastingheffing verschuldigd is geworden, die later niet kan worden gecompenseerd.

Voorbeeld

*X spaart 10 jaar om 2 jaar eerder met pensioen te gaan;
 in 'opbouwjaren' stijgen koersen, in 'afbraakjaren' dalen ze;
 dan kan X vanaf jaar 13 feitelijk niet meer compenseren.*

Zou sprake zijn geweest van een vermogenswinstbelasting, dan was verdamping van verliezen niet aan de orde geweest. Het toepassen van een vermogensaanwasbelasting verhoogt de noodzaak van een completere verliescompensatieregeling.

8 Step-up regeling onroerende zaken

Omdat voor onroerende zaken alleen vermogensmutaties vanaf 2027 belast dienen te worden, wordt een step-up regeling geïntroduceerd. Materieel komt het erop neer dat de verkrijgingsprijs wordt gesteld op de waarde in het economische verkeer op 1 januari 2027, waarbij voor woningen de waarde wordt gesteld op de WOZ-waarde van die datum, eventueel rekening houdend met een leegwaarderatio.

Het vaststellen van een waarde in het economische verkeer voor niet-woningen betekent een groot doenvermogen van belastingplichtigen, met hoge kosten en discussiegevoeligheid tussen belastingplichtige en Belastingdienst.

Daarom pleit het RB voor de volgende waarderingstechniek, en wel voor alle onroerende zaken:

1. als waarderingsforfait geldt in beginsel voor alle onroerende zaken de op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken vastgestelde waarde met waardepeildatum 1 januari 2027, verhoogd met 20%. Dit, vergelijkbaar met het waarderingsforfait voor de step-up regeling bij de invoering van de tbs-regeling op 1 januari 2001, in overeenstemming met het besluit van 9 maart 2001, “Inkomstenbelasting; resultaat uit overige werkzaamheden. Waardering op openingsbalans van ter beschikking gestelde onroerende zaken”, nr. RTB2001/947;
2. aangevuld met een tegenbewijsregeling, in de zin dat als een belastingplichtige doet blijken – wat een verzwaarde bewijslast met zich meebrengt – dat de waarde in het economische verkeer in betekende mate (lees: 10% of meer) hoger is dan 120% van de WOZ-waarde, de hogere waarde in het economische verkeer in aanmerking genomen mag worden. Deze tegenbewijsregeling is nodig omdat vooral voor niet-woningen de waarde in het economische verkeer substantieel hoger kan zijn dan de WOZ-waarde.

Deze waarderingstechniek voorkomt veel doenvermogen van belastingplichtigen, vermijdt hoge taxatiekosten en vermindert de discussiegevoeligheid tussen belastingplichtige en Belastingdienst.

9 Waardering vorderingen en schulden

Het RB is bezorgd over de toepassing van de vermogensaanwasbelasting bij vorderingen en schulden. De waarde in het economische verkeer van vorderingen en schulden op 31 december van enig jaar kan substantieel afwijken van de waarde op 1 januari van datzelfde jaar. Vooral bij vorderingen en schulden met een rente die langere tijd vaststaat, kan een daling of stijging van de marktrente grote invloed uitoefenen op de waarde. Een daling van de actuele rente leidt tot een stijging van de waarde, een stijging van de actuele rente tot een daling van de waarde.

Het RB vraagt zich af, wat dan de invloed van het goed koopmansgebruik op deze waarderingsperikelen:

- als bijvoorbeeld de waarde van een vordering stijgt door een lagere actuele rente, mag je dan als voorzichtig koopman winstneming uitstellen; en

- als bijvoorbeeld de waarde van een schuld stijgt door een lagere actuele rente, mag je dan op grond van het realiteitsbeginsel van goed koopmanschap wel een aftrek toepassen.

Den Haag, 6 februari 2024

Bureau Vaktechniek